

DEJINY SVETOVEJ A SLOVENSKEJ ŽURNALISTIKY 1

Mgr. Michal Bočák, PhD.
Mgr. Erik Milec

Cieľom predmetu je rozvinúť historický pohľad na žurnalistiku ako osobitnú sociálnu inštitúciu a kultúrnu praktiku. Základom nemajú byť informácie o letopočtoch historických udalostí, spojených s vývinom žurnalistiky, ale pokus o sprehľadnenie sociokultúrnych a materiálno-technologických aspektov vzniku a premien žurnalistiky v kontexte vývinu západnej kultúry, osobitne mediálnej komunikácie. Semináre spočívajú v analýze historického vývoja a hľadaní paralel s dnešnými prvkami a postupmi uplatňovanými v žurnalistike. Prvý semester predmetu sa venuje vývinu svetovej žurnalistiky a médií do začiatku 20. storočia.

základné informácie o predmete	
kód predmetu	1ISJMm/DSSZ1/11 (denné štúdium) 1ISJMm/DSSZ1e/11 (externé štúdium)
akademický rok	2011/2012
študijný program	masmediálne štúdiá
stupeň štúdia	bakalársky
zaradenie v OŠP	2. ročník, letný semester
záväznosť predmetu	povinný
rozsah výučby	1 P + 2 S týždenne (denné štúdium) 3 x 5-hodinový blok (externé štúdium)
spôsob hodnotenia	hodnotený zápočet
počet kreditov	3

KRITÉRIÁ HODNOTENIA

Do celkového hodnotenia sa započítava plnenie nasledujúcich kritérií, z ktorých je každé hodnotené osobitnou čiastkovou známku (s uvedeným percentuálnym podielom na celkovom hodnotení; platí pre denné i externé štúdium):

- aktívna participácia na seminároch (20 %),
- hodnotenie odbornej eseje na zadanú tému z okruhov predmetu (20 %) a
- výsledok písomnej skúšky (60 %; test musíte absolvovať úspešne, t. j. získať min. 70 % bodov).

Podborné pokyny a odporúčania k eseji budú zaslané v osobitnom mejli. Termíny zápočtového testu (možno využiť riadny a jeden opravný termín) budú zverejnené koncom semestra v MAIS.

DOCHÁDZKA

Vaša účasť na hodinách je jedným z kľúčových prvkov úspešného absolvovania predmetu. Bez akéhokoľvek postihu (a nutnosti vysvetľovania) môžete využiť:

- na dennom štúdiu tri (3) absencie na prednáške a tri (3) na seminári,
- na externom štúdiu absenciu na jednom (1) bloku (súhrnne).

Ak povolený počet absencií prekročíte, predmet nebudete môcť absolvovať (automaticky získate celkové hodnotenie FX), takže odporúčame šetriť si absencie pre prípad reálnej potreby. V prípade neúčasti na priebežnom hodnotení (esej) musíte neodkladne (najneskôr v zápočtovom týždni) absolvovať náhradný termín hodnotenia; inak získavate za priebežné hodnotenie FX.

V prípade, ak sa u vás vyskytnú závažnejšie zdravotné problémy, informujte nás, prosím, ak vám to váš zdravotný stav dovoľuje, čo najskôr – v tomto prípade, samozrejme, nájdeme náhradné riešenie, akonáhle budete opäť pripravený/á študovať. Ak prídete na hodinu neskôr než 10 minút po jej oficiálnom začiatku, považuje sa to za absenciu. To isté platí pre skoršie odchody z vyučovania.

PRIPRAVENOSŤ A PARTICIPÁCIA

Vyžadujeme (a kontrolujeme) dôkladnú priebežnú prípravu. Vašou úlohou je vopred (t. j. pred vyučovaním) sa oboznámiť s požadovanými (aj ďalšími s témou súvisiacimi) zdrojmi a byť pripravený/á náležite sa zapájať do diskusie o nastolenej téme (pri príprave sa riadte rámcovou náplňou stretnutí a našimi upresňujúcimi pokynmi). Úroveň vašej prípravy (schopnosť zodpovedať nastolené otázky i samostatné zapájanie sa do diskusie) priebežne hodnotíme.

Základom dobrej diskusie sú okrem znalosti témy a schopnosti podložené argumentovať vzájomná slušnosť a rešpektovanie partnerov v rozhovore (aj pokiaľ prezentujú protikladné názory). Tak ako kdekoľvek, ani na svojich hodinách netolerujeme prejavy akejkoľvek neznášanlivosti, najmä vo vzťahu k pohlavným, gendrovým, sexuálnym, etnickým, rasovým, triednym inakostiam.

CELKOVÉ HODNOTENIE

Vaša výsledná známka (Z) bude vypočítaná ako súčet numerických vyjadrení čiastkových známok (z) vynásobený koeficientmi ich významnosti (k) podľa vzorca: $Z = (z_1 \times k_1) + (z_2 \times k_2) + (z_3 \times k_3)$.

číselné vyjadrenie hodnotení					
A	B	C	D	E	FX
1	1,5	2	2,5	3	4

Príklad: na hodinách ste sa zapájali do diskusií len sporadicky, zväčša ste nevedeli na nastolené otázky odpovedať, čo hodnotíme známkou D (2,5). Esej ste napísali priemerne (C – 2). Na záverečný test ste sa naučili vynikajúco, získali ste A (1). Vaša celková známka teda bude po dosadení všetkých hodnôt vypočítaná takto:

$$(2,5 \times 0,20) + (2 \times 0,20) + (1 \times 0,60) = 0,50 + 0,40 + 0,60 = 1,5 \rightarrow \mathbf{B}$$

ŠTUDIJNÉ MATERIÁLY

Povinné študijné texty sú uvedené pri témach jednotlivých stretnutí. Nie vždy ich pokrývajú úplne, takže sa očakáva vaša príprava s pomocou doplnkových zdrojov. V prípade nejasností, samozrejme, neváhajte hľadať vysvetľujúce a doplňujúce informácie v ďalších knihách, časopisoch a na webe.

Linky na vybrané študijné materiály budú sprístupnené v sekcii *Výučba – Leto – Dejiny žurnalistiky 1* pracovnej stránky Michala Bočáka michalbocak.weebly.com. Študijné materiály sú zaheslované (pdf, zip-archívy); heslá vám rozošleme na vaše mejlové adresy. **Upozornenie!** Všetky materiály sú určené výhradne na vaše študijné účely. Heslá nesmiete poskytnúť tretím stranám. Za zverejnenie hesiel či iné sprístupnenie materiálov vami tretím stranám neručíme. Webstránku predmetu pravidelne navštevujte – budeme na nej zverejňovať aktuálne pokyny.

ĎALŠIE UPOZORNENIA A INFORMÁCIE

Keď vchádzate do vyučovacej miestnosti, vypnite si mobilné telefóny alebo aspoň zvuky (aj vibračné zvonenie); budeme dodržiavať to isté. Nevenujte sa počas hodiny inej činnosti (esemesky, internet, príprava na iné hodiny a pod.). Zhotovovať akékoľvek záznamy (zvukové, fotografické, audiovizuálne) je na Prešovskej univerzite v Prešove bez predchádzajúceho súhlasu vyučujúceho zakázané. Na hodine môžete jesť a piť; nebudte však nadmieru hluční. Pri porušení týchto podmienok vás môžeme požiadať, aby ste učebňu opustili s tým, že vylúčenie z hodiny sa vám započíta ako absencia. Na krátke opustenie vyučovacích priestorov (WC, užitie lieku a pod.) máte, samozrejme, nárok bez opýtania.

Ak jestvujú závažné okolnosti, ktoré vám bránia venovať sa štúdiu v plnej miere (napr. pohybové obmedzenie, dyslexia, náhle zhoršený psychický stav a pod.; nie pracovný úväzok či iné súkromné aktivity) a o ktorých by sme, podľa vás, mali vedieť, bez obáv nás o nich môžete informovať. Tieto informácie ostanú dôverné. Situácii môžeme po vzájomnej dohode prispôbiť charakter vašej prípravy.

RÁMCOVÁ NÁPLŇ STRETNUTÍ

0. Úvodné stretnutie.

Pokyny na semester (spojená prednáška a seminár).

1. Stručný prehľad vývinu komunikácie a médií

Základné etapy vo vývine komunikácie. Typy médií a vývoj jednotlivých typov.

– *Ball-Rokeach – DeFleur; Bočák: Vývin komunikácie a médií.*

2. Historický prístup k médiám a žurnalistike

Historický prístup ku komunikácii, médiám, žurnalistike: príčiny, prínos, podoba a vývojové trendy historického skúmania uvedených fenoménov. Dvojakoť vzťahu subjekt – objekt v historickom skúmaní žurnalistiky: žurnalistika ako subjekt a objekt dejín. Postmoderný zánik nadvlády veľkých naratívov a dôsledky pre skúmanie histórie. Aplikácia diskurzívneho prístupu k histórii.

– *Nerone; Scannell.*

3. Sloboda komunikácie: náčrt teoretickej reflexie problematiky

Sloboda v komunikácii: historický pohľad. Dôvody významu slobody v komunikácii vo svetle súčasných štúdií diskurzu. Sloboda slova, tlače, médií. Základné prostriedky záruky a obmedzenia slobody tlače.

– *Schramm; Bočák: Areopagitika.*

4. Spoločenská reflexia médií a profesijná etika v médiách

- Bertrand; Jirák.

5. Kompozícia eseje

Dátum kompozície a ďalšie pokyny budú upresnené v priebehu semestra.

6. - 8. Dejiny žurnalistík vybraných krajín 1: Anglicko

Vznik a vývin žurnalistiky v Anglicku.

- Šefčák - Vojtek: *Dejiny anglického novinárstva*. (po s. 79)

9. - 11. Dejiny žurnalistík vybraných krajín 1: USA

Vznik a vývin žurnalistiky v USA.

- Šefčák - Vojtek: *Dejiny amerického novinárstva*. (po s. 111)

12. Opakovanie

Poznámka: na externom štúdiu sú témy zoskupené do troch blokov, počíta sa pritom s intenzívnym samoštúdiom.

ZÁKLADNÉ ČÍTANIE

- Ball-Rokeach, Sandra - DeFleur, Melvin L.: *Teorie masové komunikace*. Praha: Karolinum 1996. 365 s.
- Bertrand, Claude-Jean: *Media Accountability Systems: An Overview*. In: Sonnenberg, Urte (ed.): *Organising Media Accountability. Experiences in Europe*. Maastricht: European Journalism Centre 1997, s. 7 - 16.
- Bočák, Michal: *Areopagitika Johna Milтона*. (V preklade a interpretácii Juraja Vojteka). 2003. 4 s.
- Bočák, Michal: *Úvod do médií: Vývin komunikácie a médií*.
http://michalbocak.weebly.com/uploads/2/8/1/2/2812791/11_komunikacia_media_vyvin.pdf
- Jirák, Jan: *Kontrola médií veřejné služby jako interpretační problém*. In: *Česká televize: věc veřejná. Sborník textů k diskusi o roli televize veřejné služby v české společnosti na počátku 21. století*. Praha: Česká televize 2000, s. 95 - 97.
http://www.ceskatelevize.cz/ct/publikace/pdf/CT_vec_verejna.pdf
- Nerone, John: *Approaches to Media History*. In: Valdivia, Angharad N. (ed.): *A Companion to Media Studies*. Oxford: Blackwell Publishing 2006, s. 93 - 114.
- Prokop, Dieter: *Boj o média*. Praha: Karolinum 2005. 409 s.
- Scannell, Paddy: *History, Media and Communication*. In: Jensen, Klaus B. (ed.): *A Handbook of Media and Communication Research. Qualitative and Quantitative Methodologies*. New York, London: Routledge 2002, s. 191 - 205.
- Schramm, Wilbur: *Čtyři koncepty masové komunikace*. In: Šmíd, Milan: *Úvod a texty ke studiu masových médií*. 2. část: *Vybrané texty o masové komunikaci*. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy 1992, s. 13 - 36.
<http://tucnak.fsv.cuni.cz/~smid/knih/SKRNOV2.rtf>
- Šefčák, Luboš - Vojtek, Juraj: *Dejiny svetového novinárstva I. Dejiny anglického novinárstva*. Bratislava: Univerzita Komenského 2003. 184 s.
- Šefčák, Luboš - Vojtek, Juraj: *Dejiny svetového novinárstva III. Dejiny amerického novinárstva*. Bratislava: Univerzita Komenského 1997. 177 s.
- *Žurnalistika jako povolání*. In: Kunczik, Michael: *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum 1995, s. 63 - 75.

DOPLNKOVÉ ČÍTANIE

- *History of the Print Media. In: Dominick, Joseph R.: The Dynamics of Mass Communication. 4. vyd. McGraw-Hill 1993, s. 77 – 112.*
- *Jacz, Ludovít (ed.): Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor 1982. 576 s.*
- *Lohisse, Jean: Komunikační systémy. Socioantropologický pohled. Praha, Karolinum 2003. 200 s.*
- *Serafinová, Danuša – Vojtek, Juraj: Náčrt dejín svetovej žurnalistiky. Ružomberok: Katolícka univerzita 2005.*
- *Thompson, John B.: Média a modernita. Sociální teorie médií. Praha, Karolinum 2004. 220 s.*
- *Vojtek, Juraj: Dejiny svetového novinárstva. Dokumenty I. Miltonova Aeropagitika. Bratislava: Univerzita Komenského 1999. 86 s.*

KONTAKTY

michal.bocak@gmail.com

erik.milec@gmail.com

WEB

michalbocak.weebly.com

KONZULTÁCIE

[termíny konzultácií na stránke inštitútu](#) (č. 281)

Prípadné konzultácie mimo konzultačných hodín len po predchádzajúcej vzájomnej dohode mejlom. Je pravdepodobné, že na mejly poslané v piatok poobede a cez víkend odpovieme najskôr v pondelok doobeda.

Na tento dokument sa vzťahuje licencia Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported, dostupná na <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>.